

## Posudek školitele

Sandra Laurencová, *Ženy, sport a emancipace (1900 – 1938)*. UK FF, Ústav hospodářských a sociálních dějin 2011, bakalářská práce (BP), 55 s. včetně obrazových příloh

Autorka si vybrala téma metodologicky obtížnější, než by se mohlo na první pohled zdát, neboť v českých poměrech poslední čtvrtiny 19. století se pojmy tělovýchova a sport nezřídka volně prolínaly. Touto okolností je ovlivněna i její BP, která se zabývá i obecnějším vývojem ženské emancipace a řadu stránek svého výkladu věnuje též ženské tělovýchově (viz hlavně cvičitelka Klemeňa Hanušová). Teprve potom se dostává k vysokoškolskému a skrze něj i k ženskému sportu, které se u nás staly výraznějším diskurzním tématem až po r. 1900. Její přístup je spíše vyprávějící s řadou přímých citací obsažených ve vlastním textu, než analytický či reflektující. Svoji roli zde sehrála i skutečnost, že sportovní problematika si v české historiografii zatím nevytvořila konceptualizaci, která by jasněji vymezovala přístupy, jimiž by bylo možno překonávat faktografické pojetí tématu, spojené nezřídka s entuziastickým zájmem o věc.

Objektivním problémem jejího bádání bylo dočasné uzavření cenných informačních zdrojů v Tyršově muzeu tělesné výchovy a sportu v Praze, jež tak zúžilo i její pramennou základnu. Proto je třeba přivítat, že v 5. – 7. kapitole si dokázala opatřit některé informace, jež jejímu výkladu dodávají na poněkud větší plastičnosti ve srovnání s tím, jak tomu bylo v předchozím textu. Výchozí je její zjištění, že k výraznější akulturaci sportovních zálib do širší veřejnosti před první světovou válkou přispěl vysokoškolský sport, který postupně otevíral sféru natrénovaných a jistými pravidly vymezených fyzických aktivit i pro ženy. Klíčová byla v tomto směru osobnost Františka Smotlachy (1884 – 1956), jenž po r. 1910 začal vytvářet koncepci českého vysokoškolského sportu soustřeďující se na házenou, tenis, kopanou a posléze i na lehkou atletiku.

Házená byla jeho předchůdcem Antonínem Křištofem,<sup>1</sup> jenž se stal r. 1908 prvním lektorem tělovýchovy a her na pražských vysokých školách, považována na rozdíl od kopané za sport vhodný i pro dívky, resp. ženy (s. 33 ann.).

Smotlacha se navíc domníval, že koedukace hochů a dívek je žádoucí ve sportovních hrách, tenisu, bruslení a házené. Po r. 1918 se vysokoškolský sport postupně rozšiřoval o box (1919), plavání (1920), cyklistiku a horolezectví (1921), veslování, jízdu na koni, šerm, střelbu a plachtění ve vzduchu (1922), motocyklistiku, stolní tenis a plachtění na vodě (1924); zároveň se stával útočištěm ženského sportování jakožto jednoho z nápadných projevů emancipace. Škoda jen, že z diskursivních komponent této problematiky bere autorka v úvahu jen ty obecně emancipační a estetické, ačkoliv by se zde nabízelo alespoň přihlídnutí k jejímu etickému, medicínskému a volnočasovému rozměru. Reprezentativní aspekt ženského sportování bere v úvahu u manželů Vojtěcha a Libuše Veselých (s. 40 ann.), kteří vytvořili ve své době poměrně úspěšný krasobruslařský pár reprezentující Československo. Na ZOH ve sv. Mořici (1928) se L. Veselá stala první československou olympioničkou.

Důležitá jsou zjištění kolegyně Laurencové, že krasobruslení jako takové u nás bylo zhruba do r. 1931, kdy byl vystavěn první zimní stadion v Praze na Štvanici, závislé na pokročilejší vídeňských vzorech. Celkově konstatuji, že její text má potenciál k dalšímu rozpracování a odpovídá nárokům kladeným na BP, proto jej doporučuji k úspěšné obhajobě.

Praha, 25. 8. 2011

Prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.

---

<sup>1</sup> Jmenovaný před r. 1910 dotvořil pravidla národní [české] házené.